

Міністерство освіти та науки України

**Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»**

Історико-філологічний факультет

Кафедра української та зарубіжної літератур

**ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА АНАЛІЗУ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ:
СУЧАСНІ ВЕКТОРИ ДОСЛІДЖЕНЬ**

Збірник наукових статей

ВИПУСК 3

Одеса 2025

Міністерство освіти та науки України

**Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»**

Історико-філологічний факультет

Кафедра української та зарубіжної літератур

**ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА АНАЛІЗУ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ:
СУЧАСНІ ВЕКТОРИ ДОСЛІДЖЕНЬ**

Збірник наукових статей

ВИПУСК 3

Одеса 2025

УДК 811.161.2'42 (075.8)

DOI: <https://doi.org/10.24195/TandPLTA/2025-3>

Рекомендовано до друку вченою радою ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

(протокол № 6 від 27 листопада 2025 року)

Редакційна колегія

Авксентьєва Г. А., кандидат філологічних наук, доцент – відповідальний редактор.

Босва Е. В., кандидат філологічних наук, доцент – відповідальний редактор.

Павлюк Н. Л., кандидат філологічних наук, доцент – відповідальний редактор.

Рецензенти

Шевченко Т. М. – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української літератури та компаративістики Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Кон О. О. – кандидат філологічних наук, доцент, декан історико-філологічного факультету ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Теорія та практика аналізу художнього тексту: сучасні вектори досліджень : зб. наук. статей. Одеса : Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2025. Вип. 3. 197 с.

ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського», 2025

4. Жаржайло М. Міліція карми : збірка поезій. Київ : Смолоскип, 2014. 168 с.
5. Забужко О. Інструктор з тенісу. Сестро, сестро: Повісті та оповідання. Київ : Факт, 2004. С. 157–166.
6. Іздрік Ю. Календар любові/ гол. ред. М. Савка. Львів : ВСЛ, 2015. 432с.
7. Іздрік Ю. Подвійний Леон. Івано-Франківськ : Лілея, 2001. 200 с.
8. Карпа І. Жовта книга: 50 хвилин трави. Фройд би плакав. Сни Ієрихона/ передм. Ю. Іздрика. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2010. 320 с.
9. Карпа І. Піца «Гімалаї» / передм. Ю. Іздрика. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2011. 400 с.
10. Лапінська О. М. Тематичні групи англіцизмів у мові українських художніх творів. *Мова і культура: наук. журнал*. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. Вип.13. Т. II (143). С. 197-202.
11. Ставицька Л. Мовностильові тенденції в художній прозі 90-х років. *Українська мова* / red. S. Yermolenko. Opole : Uniwersytet Opolski – Instytut Filologii Polskiej, 1999. С. 153-169.

DOI: <https://doi.org/10.24195/TandPLTA/2025-3-4>

Тетяна ГОРАНСЬКА,
старший викладач
кафедри української та зарубіжної літератур
Університету Ушинського

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ФЕМІНІСТИЧНОЇ ПРОБЛЕМАТИКИ У РОМАНІ Ш. БРОНТЕ «ДЖЕЙН ЕЙР»

This article is devoted to the study of feminist issues in Charlotte Brontë's novel "Jane Eyre". The writer's views on the place and role of women in Victorian England, gender relations, education, and the upbringing of women are analyzed in detail. It is found that Charlotte Brontë's views are reflected in her literary work,

particularly in the creation of Jane Eyre's image, the main heroine of the eponymous novel, her relationship with her future husband, and especially her desire to prove to those around her self-sufficiency and capacity for self-realization. It has been proven that Charlotte Brontë created an innovative image of a woman and contributed to the awareness of women's rights and empowerment in society.

Key words: feminism, gender relations, Victorian novel, social stereotypes, female images.

Постановка проблеми. Англійська література XIX століття і, насамперед, вікторіанський роман, цілком обґрунтовано вважаються однією з найзначніших сторінок історії європейської літератури. При цьому немає жодних сумнівів у тому, що найважливіша роль у становленні вікторіанського роману поряд із Ч. Діккенсом, М. Теккереєм, Т. Гарді та ін., належить і жінкам-письменницям XIX століття, таким як Дж. Остен, сестри Ш. і Е. Бронте, Дж. Еліот, Е. Гаскелл. Їхня переконаність у необхідності зміни традиційних гендерних стосунків, готовність до утвердження нових соціокультурних норм знайшли яскраве вираження в їхній літературній творчості.

Виявляючи значний інтерес до теми жіночої долі, досліджуючи особливості жіночого погляду на світ, вивчаючи роль жінки в різних галузях суспільного життя, вікторіанські письменниці у своїх творах прагнули об'єктивно відобразити проблеми жіночої емансипації та зароджуваного фемінізму, а також показати розвиток нових пріоритетів та суспільних цінностей.

Феміністична проблематика є однією з домінантних у літературному процесі Англії вікторіанської епохи (1837 - 1901 рр.). І хоча певні кроки в розробці та науковому осмисленні цієї проблеми зарубіжними та вітчизняними літературознавцями вже зроблено, з'ясування характерних особливостей відображення жіночої теми у творчості жінок-письменниць заслуговує на спеціальний розгляд.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Після тривалого періоду замовчування творчість Ш. Бронте нарешті стала предметом наукового аналізу

у сучасному українському літературознавстві. Варто зазначити дослідження таких науковців як О. Бесараб, Т. Денисова, В. Котвіцька, Н. Назаренко. У межах нашої розвідки найбільш цікавими виявились наукові праці О. Бесараб «Жіночі образи творів Ш. Бронте: типологічний аспект» та Н. Назаренко «Специфіка української рецепції творчості сестер Бронте». У цих роботах досліджено деякі аспекти феміністичного дискурсу творчості Ш. Бронте. Зокрема Н. Назаренко зазначає, що «героїня жіночої літератури в узагальненому варіанті є самодостатньою, інтелектуально розвиненою особистістю, що виборює свободу в боротьбі з патріархальним оточенням» [4, с. 87].

На думку О. М. Бесараб, авторка створює свій «новий тип» героїні, освіченої представниці середнього класу, для якої духовні пріоритети є основними. «Нова жінка» в романах Ш. Бронте заявляє про свої права й здатна сама обирати свій шлях у житті, працею здобуваючи щастя [1].

Мета статті. У цій статті ми поставили перед собою мету дослідити особливості реалізації феміністичної проблематики у романі Ш. Бронте «Джейн Ейр».

Виклад основного матеріалу. Феміністична проблематика посідає одне з провідних місць у творчості видатної англійської письменниці Ш. Бронте. Як багато жінок середньовікторіанської доби, Бронте відчувала певну невизначеність щодо жіночого призначення та реалізації власних можливостей і здібностей. Сама письменниця неодноразово наголошувала на притаманному їй почутті роздвоєності та суперечливості (цим почуттям, до речі, вона наділяє і своїх героїнь). Ведучи досить усамітнений спосіб життя, вона була підпорядкована інтересам сім'ї та домашнім обов'язкам, водночас, обдарована художньо, добре усвідомлювала неможливість відповідної до власних потреб самореалізації.

Із листування Ш. Бронте відомо, що вона не сприймала крайнього фемінізму: вагаючись із визначенням ролі жінки в соціумі, письменниця вважала кохання, можливість бути коханою та щасливою в шлюбі головними у

житті жінки, але, водночас, вона скептично ставилася до заміжжя. Загалом листи Ш. Бронте виражають упереджене ставлення до шлюбу, який переростає в ширший осуд соціальної системи, яка нав'язує дівчаткам заміжжя як єдине можливе майбутнє.

Як і багато перших феміністок, Ш. Бронте усвідомлювала очевидну різницю між нав'язуваним ідеалом шлюбу та справжнім становищем більшості заміжніх жінок. На її переконання, нещасливе заміжжя ще більше зло, ніж відчай життя на самоті. Навіть після одруження Бронте продовжує захищати статус незаміжньої жінки: «... навіть самотня жінка може бути щасливою так само, як і турботлива дружина або горда мати <...>. Я багато міркувала про життя тих жінок, яким не судилося вийти заміж, і дійшла до переконання, що немає на землі людини гіднішої за незаміжню жінку, яка з тихою завзятістю, без підтримки чоловіка чи брата, торує собі дорогу в житті» [5, с. 77].

Письменниця виявляє інтерес до можливостей, які відкриваються перед незаміжніми жінками, стверджуючи, що дівчина має бути привчена до самостійності та праці, має розвивати свої таланти так, щоб, якщо їй судилося покладатися тільки на себе, вона могла б із задоволенням відчувати себе як господиня своєї долі. За рік після смерті сестер, у листі до Вільямса, Ш. Бронте, продовжуючи обстоювати право жінок на освіту як необхідну передумову незалежності, тим не менш, припускає думку про те, що робота для жінки, насамперед, є спосіб відволіктися від порожнечі й самотності: «Я самотня, і не знаю, що б зі мною було, якби провидіння не дало мені сил займатися справою. ... Я хочу, щоб у ваших дочок, щоб у всіх жінок Англії теж була надія і бажання жити» [5, с. 5-6].

Коли Ш. Бронте вийшла заміж, вона із жалем зауважувала, що «час їй тепер не належить» [5]. Без хибної романтизації становища заміжньої жінки, письменниця прийняла свій новий соціальний статус, що, як вона вважала, дасть їй більше щастя, ніж будь-яка інша доступна альтернатива. Проте не можна стверджувати, що суперечливість, яка пронизує її листи (а згодом - і романи), зникла, бо навіть відносно благополучний шлюб не викреслив з її

свідомості того факту, що потреби її сучасниць щодо власної реалізації не отримують належного задоволення. Суперечливість і двоїстість становища жінки в англійському суспільстві вікторіанської доби та наявність соціальної стратифікації присутні практично в усіх романах письменниці, причому саме жіноча проблематика виступає в них на перший план.

Так, героїня однойменного роману Джейн Ейр рішуче виступає проти традиційних визначень жіночності, і вустами героїні автор озвучує свій знаменитий протест проти вимушеної жіночої бездіяльності: «Припускають, що жінці притаманний спокій; але ж і жінки відчують те саме, що й чоловіки; вони мають ту саму потребу проявляти свої здібності та шукати для себе поля діяльності, що й їхні подружжя. ...Нерозумно засуджувати їх або сміятися над ними, якщо вони хочуть робити щось більше, ніж те, до чого звичай примушує їхню стать» [2, с. 106].

Одним із перших літературних творів, у якому виразно прозвучала феміністична проблематика, був роман «Джейн Ейр» (1847), який приніс Ш. Бронте широку літературну популярність. У романі проявились тенденції часу, пов'язані зі зростаючим інтересом до проблем становища жінки в соціумі. Поява таких творів як «governess novel» цілком зрозуміла: стаючи гувернантками, молоді жінки із середніх верств суспільства, які потребували заробітку, могли знайти застосування власним силам і знанням. І хоча він не містить особливих посилок на соціальну та політичну безправність, від якої потерпали вікторіанські жінки, у ньому піддаються сумніву загальноприйняті гендерні стереотипи. З одного боку, - це переконаність у пріоритеті кохання, з другого - упевненість у тому, що інститут шлюбу в його ідеальному втіленні дає жінці єдину можливість емоційного задоволення.

Справді, взаємна прихильність і любов - одна з найбільш глибоких потреб головної героїні. Так, вона палко заявляє Елен Бернс: «... якщо ніхто не буде любити мене, краще мені померти [2, с. 65]. Потреба в коханні не лише стала домінантною рисою натури Джейн Ейр, а й справила вплив на все життя героїні. У дитинстві її боляче ранить відсутність прояву якихось сестринських

почуттів з боку кузин Рід; згодом у неї викликає нестерпний біль «очевидна відсутність усякої пристрасті в його [Рочестера] почутті до Бланш Інгрем» [2, с. 182], з якою, як Джейн вважала, він має намір одружитися; вона без вагань відкидає пропозицію Сент-Джона, який пропонує їй шлюб, що базується не на коханні, а лише на почутті обов'язку та християнської жертвності.

Таким чином, наврядчи слід розглядати фінал роману як звичайну «капітуляцію» романтичної традиції, яка являє собою основний варіант традиційного жіночого призначення - заміжжя.

Також у романі піднімається така важлива проблема як право жінки на пошуки власного місця у житті та самореалізації. Хоча його головна героїня часто буває самотньою, її не можна назвати беззахисною і вразливою, оскільки її реакція на життєві обставини - віра у власні сили й активні дії. Прояв сили волі слугує їй надійним захистом від небезпечних зовнішніх обставин. Так, у Гейтсгеді та Ловуді сила духу та почуття власної гідності допомагають Джейн протистояти несправедливим покаранням. Її рішення покинути Ловуд спричинене не лише відчуттям того, що «атмосфера миру й тиші» зникла з від'їздом міс Темпл, яка нарешті вийшла заміж, що дозволило їй здобути гідний соціальний статус, а й її бажанням потрапити до «реального світу», сповненого «надій, страхів, радощів і хвилювань» [2, с. 80].

Водночас Бронте яскраво та досить гостро піднімає проблему гендерних стосунків між чоловіком і жінкою. По суті, роман «Джейн Ейр» являє собою своєрідний виклик традиційним уявленням про гендерні ролі, що існували у вікторіанській Англії, виступаючи за коригування понять «жіночність» та «особистість жінки». Бронте відкидає домінування чоловіків і пропонує нове бачення взаємовідносин чоловіка і жінки. Щоб це здійснити, письменниця використовує прийом контрасту і порівняння. У романі образу Джейн Ейр протиставлені інші представниці її статі, завдяки яким вона оцінює різні зразки жіночності. І хоча її остаточний життєвий вибір – шлюб із містером Рочестером – може здатися традиційним, вона демонструє радикалізм у своєму неприйнятті нав'язуваного соціумом ідеалу жінки та відстоює власну індивідуальність.

У Гейтсгеді Джейн уперше дізнається про існування двох типів жіночої поведінки - припустимої та неприпустимої. Не зважаючи на своє принизливе становище бідної сирітки, яка із милості живе у домі багатой тітки, Джейн не сприймає свого кузена Джона як господаря і пана, її відмова підкоритися його чоловічій зверхності та жорстокості ставить під сумнів традиційне переконання в жіночій підпорядкованості. Її ув'язнення в червоній кімнаті, де вона відкриває іншу, майже незнайому досі сутність, і де вперше формулює відчуття ворожості навколишнього світу, посилює її усвідомлення особистої індивідуальності та надає сили протистояти місіс Рід. Вона порівнює себе з «повсталим рабом»; відгомони цього порівняння лунають у романі й згодом, коли Джейн відкидає спроби Рочестера ув'язнити її в його оманливо-спокусливому гаремі.

Зауважимо, що в лондонській частині роману представлений ще один традиційний зразок прекрасної статі - у школі героїня стикається з образом жінки-черниці, який має як позитивні, так і негативні аспекти. За своїми аскетичними порядками школа швидше нагадує монастир. У вихованках містер Брокльхерст прагне викоринити саму жіночу природу, пропагуючи як крайню поміркованість у їжі, одязі, так і змушуючи обстригати неслухняні кучері; він нав'язує ученицям неправдливу - й святенницьку - духовність: «Моя місія - умертвляти в цих дівчатах пожадливого бажання плоті, навчити їх зберігати сором'язливість та скромність, а не мазати своє волосся та вбирати в пишні шати» [2, с. 60].

У наступній частині роману Ш. Бронте досліджує жіночі ролі в соціальному контексті та з точки зору статі. У Торнфілді образ Джейн знову контрастує з традиційними зразками жіночності. Опис світських леді, що становлять частину гостей Рочестера, наочно ілюструє значення, що надається в суспільстві зовнішньому вигляду жінки. Бланш Інгрем, зокрема, проповідує власну і загальновизнану теорію, що «чарівність є винятковою перевагою жінки, її законним надбанням і спадщиною! Некрасива жінка - це просто образа природі» [2, с. 175]. Джейн постійно нагадують про її зовнішню непривабливість, проте сама вона доходить висновку, що наявність гарної

зовнішності аж ніяк не є ознакою багатого внутрішнього світу та глибокого розуму. Вона одразу ж помічає, що Бланш не має власної індивідуальності: «Вона здавалася дуже ефектною, але позбавленою будь-якої природності; вона мала гарну зовнішність, була блискуче освіченою, але її розум був бідним, а серце черствим; ніщо не виростало на цьому ґрунті, ніякі плоди не могли освіжити вас тут своєю соковитістю» [2, с. 182].

В образі Джейн - «бідної, наївної і простої» («poor, disconnected, and plain») – глибина внутрішнього світу, стійкість характеру, чесність, прямота і незалежність протиставлені декоративному існуванню Бланш Інгрем. Якщо красуня Бланш втілює духовну порожнечу, то Джорджіана Рід демонструє нікчемність штучного шарму. Відновивши стосунки після багаторічної розлуки, Джейн вражена безглуздом та егоїстичним способом життя своєї кузини: її розмови зводяться лише до райдужних спогадів про лондонську зиму й численних залицяльників, і навіть за трагічних родинних обставин «її душа цілком захоплена спогадами про колишні задоволення й мріями про нові розваги» [2, с. 231]. Таким чином, ані Бланш Інгрем, ані Джорджіана Рід не є зразками для наслідування в системі цінностей як автора, так і її головної героїні.

Крім того, сумніву в романі піддається і традиційний стереотип жіночої поведінки у стосунках із чоловіком. У зв'язку з цим видається доречним підкреслити прагнення представниць середнього класу набути в житті гідного статусу. Спершу Джейн намагається заглушити свій інтерес до Рочестера, оскільки вважає, що «вона йому не пара», проте згодом долає цей бар'єр. Її соціальне сходження супроводжується моральним тріумфом: завдяки самозреченню Джейн перевершує і, зрештою, відсуває на задній план свою суперницю - аристократку Бланш Інгрем. Не зважаючи на глибокий емоційний зв'язок із Рочестером, Джейн не дозволяє традиційним поглядам взяти гору в їхніх стосунках. Вона відкидає штучність формального залицяння і заявляє йому: «Ваші претензії на зверхність можуть ґрунтуватися тільки на тому, які ви винесли уроки з життя і вашого досвіду» [2, с. 130]. Для неї шлюб має

ґрунтуватися на взаємній повазі, а не на «овечій покірності» і «голубиному воркуванні» [2, с. 272].

Щирість Джейн, її очевидна нешаблонність є не просто викликом порожнечі внутрішнього світу деяких інших героїнь роману. Її рішення покинути Рочестера, коли вона дізнається про існування Бerti, ґрунтується на самоповазі, яка відкидає ортодоксальність жіночої залежності від бажань чоловіка: «Ви думаєте, що якщо я небагата і незнатна, якщо я мала на зріст і негарна, то у мене немає душі і немає серця? Ви помиляєтеся! У мене така ж душа, як і у вас, і, безумовно, таке ж серце» [2, с. 251].

Джейн вважає, що вона заслуговує на повагу насамперед як особистість, а не тільки як представниця прекрасної статі. Саме явна відмінність Джейн від інших жінок і привертає увагу Рочестера, проте він наполегливо продовжує оцінювати її з точки зору стереотипного мислення. Всупереч його постійним порівнянням Джейн то з феєю, то з ельфом, то з ангелом, вона змушена самовизначитися на підставі роздумів і життєвого досвіду. Колись у Ловуді вона відкинула концепцію християнської жіночої духовності, цього разу вона відкидає її «світську» версію: «Та я зовсім не янгол <...> і не стану ним, поки жива! Я буду сама собою. Містер Рочестер, будь ласка, не чекайте і не вимагайте від мене, щоб я була схожа на ангела. Це також мало личить мені, як і вам» [2, с. 258].

З моменту заручин ставлення Рочестера до Джейн набуває дещо «тривожних» для Джейн відтінків. Вона відкидає його дари не лише через те, що вони їй не пасують, а й тому, що ланцюжки, браслети та каблучки, якими він хоче її прикрасити, є символом поневолення. Під час купівлі «екстравагантного», на її думку, вбрання Джейн помічає його «тріумфальну» посмішку: «... так посміхнувся б розчулений султан, дивлячись на свою рабиню, удостоєну ним багатих подарунків» [2, с. 267]. За великим рахунком, саме небезпека морального поневолення поряд із гордовитим і владним чоловіком спонукає Джейн відмовитися від позбавленого свободи життя з Рочестером.

Торнфільдський епізод роману також демонструє суперечливе ставлення до шлюбу самої героїні. Із розвитком сюжету «декларації незалежності» Джейн змінюються більш прихованими формами протесту; потреба самореалізації і незалежності виражається у вигляді символів (сни Джейн про приховану загрозу, страх побачити власне весільне вбрання, тощо), що уособлюють опір героїні насильству над своєю особистістю.

Життя в Мортоні після втечі Джейн із Торнфільда, зводить її з Мері і Діаною Ріверс, в яких, вона, нарешті, зустрічає близький їй жіночий ідеал, адже сестри Ріверс рішучі, сміливі і сердечні; вони освічені та талановиті. «Наші погляди збігалися, наші думки доповнювали одна одну; словом, між нами панувала повна гармонія», говорить Джейн Ейр [2, с. 350]. Як раніше міс Темпл, яку вони багато в чому нагадують, Діана та Мері викликають у Джейн глибоку повагу. Однак душевне задоволення від спілкування з сестрами не може заглушити її постійну гостру тугу за Рочестером.

З тієї ж причини вона не може прийняти й шлюб «за моральним покликом», який пропонує їй Сент-Джон. Вона не тільки відкидає ідею шлюбу як формального союзу без любові, в якому вона має втілювати безтілесну дружину-ангела, але й розуміє, що кузен намагається нав'язати чужі їй погляди та прагнення. Сент-Джон переконаний, що Джейн має «значною мірою відмовитися від себе» [2, с. 400]. Для нього індивідуальність, особистість не мають значення. І, незважаючи на те, що священник абсолютно чітко усвідомлює її рішучість і силу волі, він вважає її лише засобом для досягнення вищої мети. Таким чином Сент-Джон (поряд з Рочестером) втілює ще один приклад чоловічого домінування, на цей раз у формі релігійного фанатизму.

Фінал роману, з нашого погляду, дуже промовистий: з одного боку, це – свідомо данина романтичній, або ж ще преромантичній традиції, що проявляється в містичному зв'язку між Джейн і Рочестером, використанню типового для готичного роману хронотопу зруйнованого старовинного замку, тощо. З іншого боку, наприкінці роману відбувається кардинальна зміна у становищі головної героїні. Тепер Джейн опиняється у домінуючій позиції над

сліпим скаліченим чоловіком, якого вона повинна підтримувати, і над яким відчуває певну владу. Окрім того, після отримання заповіту, Джейн нарешті здобула матеріальну незалежність, а Рочестер, навпаки, втратив майже всі свої статки.

У фіналі роману Ш. Бронте підтримує і захищає впевненість жінки у своїх силах: її героїня може не тільки розпоряджатися своїм майбутнім, а й керувати своїми взаєминами з чоловіком. Очевидно, що суперечливість поглядів Ш. Бронте щодо розподілу ґендерних ролей вирішилася сама собою за допомогою переконання, що жінка може досягти повного самовираження у щасливому шлюбі. Не будучи крайньою феміністкою, Ш. Бронте «нагороджує» свою героїню заміжжям, у якому вона знаходить емоційне задоволення, не втрачаючи при цьому власної індивідуальності. Важливим пунктом цього шлюбу є те, що остаточний статус Джейн відповідає її власному бажанню, а не є спричиненим зовнішнім тиском. Таким чином, Ш. Бронте в «Джейн Ейр» вдалося розвіяти власні сумніви за допомогою мрії про романтичну гармонію, ідеальність якої ґрунтується на нетрадиційному погляді на стосунки у шлюбі.

Висновки. Отже, для роману Ш. Бронте «Джейн Ейр» є притаманним прагнення визначити роль та місце жінки у новому буржуазному світі, у якому вона повинна навчитись обстоювати право обирати свій шлях у житті та досягати щастя у власному розумінні цього поняття. Шарлотта Бронте критикує суспільні стереотипи, які дискредитують жінок, особливо тих, які прагнуть незалежності та самостійності. Головна героїня Джейн Ейр, наприклад, відмовляється від стереотипного бачення образу жінки, що має бути слабкою та беззахисною, і, натомість, намагається бути самостійною та вільною.

Бронте створює новаторські образи жінок, які виступають проти соціальних обмежень, прагнуть незалежності, та ілюструє різні варіанти жіночої ролі у суспільстві. Авторка привертає увагу до проблеми рівності та соціальної справедливості для жінок. Отже, роман Ш. Бронте «Джейн Ейр» став важливим кроком у напрямку визнання прав жінок у суспільстві та сприяв розширенню їх можливостей у певних сферах життя.

Література

1. Бесараб О. Жіночі образи творів Ш. Бронте: типологічний аспект. *Journal «Ukrainian sense»*. 2021. № 1. С. 22–33.
2. Бронте Ш. «Джейн Ейр». Київ: Вища школа. 1983. 350 с.
3. Котвіцька В. Феномен жіночого героя у романі Шарлотти Бронте «Джейн Ейр». *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. 2012. Вип. 24. С. 98–103.
4. Назаренко Н. І. Специфіка української рецепції творчості сестер Бронте. Донецьк: ФОП Дмитренко, 2013. 230 с.
5. The letters of Charlotte Brontë : with a selection of letters by family and friends. In 3 volumes. Edited by Margaret Smith. Oxford : Clarendon, 2000. Vol. 2. 440 p. URL: https://archive.org/details/lettersofcharlot0002bron_z6d6/mode/2up

Світлана ЧУДАК,

голова циклової комісії гуманітарних дисциплін, старший викладач

Відокремленого структурного підрозділу

*«Одеський автомобільно-дорожній
фаховий коледж «Одеська політехніка»*

НАРАТИВНІ СТРАТЕГІЇ В РОМАНІ ФРАНКА ТІЛЬЄ «ЗАПАМОРОЧЕННЯ»

The article examines expressionist technique in the narrative paradigm of the novel of the contemporary French writer Frank Thilliez. It is noted that it is noticeable in his work is a highly artistic synthesis of stylistic features of modernist currents of expressionism, impressionism, existentialist absurdity, etc. In our opinion, in our opinion, F. Thilliez's work is the original functionality of discrete «complicity» of different style potentials in the author's text formation program, in particular in a narrative strategy. It has been investigated that the expression of expressionist technique of narrative organization of the text is conditioned by the effective role of poetic markers of the specified style in the genre of thriller, in particular, expressionism by its tragic-epic and absurd nature amplifies the genre model of horror literature. It was found that in the creative manner of Thilliez a tangible

ЗМІСТ

Авксентьєва Г. А. <i>Концепція екзистенціалізму в українській літературі</i>	4
Бандура Т. Й. <i>Імпресіонічні акценти в парадигмі текстотворення новелістики О. Кобилянської</i>	12
Боєва Е. В. <i>Стилістичний потенціал англійців у структурі прозового та поетичного постмодерного дискурсу</i>	20
Горанська Т. В. <i>Особливості реалізації феміністичної проблематики у романі Ш. Бронте «Джен Ейр»</i>	31
Чудак С. <i>Наративні стратегії в романі Франка Тільє «Запаморочення»</i>	42
Авксентьєва Г. А., Акімов В. <i>Екзистенційна природа вибору у драматичній поемі Лесі Українка «Бояриня»</i>	52
Бандура Т. Й., Коваленко Г. <i>Екзистенційно-діалогічні засади вивчення сучасної української лірики в профільній школі</i>	62
Бандура Т. Й., Мороко М. <i>Жанрова дифузія як чинник оповідної структури роману Донни Тартт «Маленький друг»</i>	71
Боєва Е. В., Аракелян Р. <i>Можливості цифрових освітніх ресурсів у формуванні читацької компетентності школярів у процесі навчання української мови та літератури</i>	81
Боєва Е. В., Беляєвська В. <i>Переклад кінотексту за допомогою україномовних та англомовних субтитрів (на матеріалі кінофільму «20 днів у Маріуполі»)</i>	91
Кердівар Н. І., Буданова К. <i>Художній текст як свідок часу: викладання роману Марії Матіос «Солодка Даруся» із урахуванням історичного бекграунду</i>	99
Кердівар Н. І., Стоянова А. <i>Механізми розгортання детективної інтриги та її жанрові особливості в прозі Андрія Кокотюхи («Мисливці за привидами»)</i>	107
Кердівар Н. І., Чавдар О. <i>Особливості вивчення сучасної української прози в</i>	

Наукове видання

**ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА АНАЛІЗУ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ:
СУЧАСНІ ВЕКТОРИ ДОСЛІДЖЕНЬ**

Збірник наукових статей

ВИПУСК 3

Підп. до друку. Формат 60х90/16. Папір офсетний.

Гарний «Times New Roman» Друк цифровий. Ум. друк. арк. 11.

Наклад 100 пр.

Видавець Букаєв Вадим Вікторовий

вул. Пантелеймонівська 34, м. Одеса, 65012.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2783 від 02. 03. 2007 р.

Тел. 0949464393, email – 7431391@gmail.com